

Lektury
dostępne

Franciszek Karpiński

Pieśń o Narodzeniu Pańskim (Bóg się rodzi...)

Materiały ćwiczeniowe dla uczniów niepełnosprawnych mających trudności w uczeniu się i/lub komunikowaniu się, w tym niesłyszących, słabosłyszących, z niepełnosprawnością intelektualną, autyzmem i afazją uczęszczających do szkół podstawowych – służące utrwalaniu wiedzy i umiejętności określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych

Minister
Edukacji i Nauki

pracownia
lingwistyki
migowej

Zadanie zlecone i finansowane przez Ministra Edukacji i Nauki
Wykonawca: Uniwersytet Warszawski, Wydział Polonistyki, Pracownia Lingwistyki Migowej

---

Franciszek Karpiński

**Pieśń o Narodzeniu
Pańskim
(Bóg się rodzi...)**

Minister
Edukacji i Nauki

Zadanie zlecone i finansowane przez Ministra Edukacji i Nauki

Franciszek Karpiński **Pieśń o Narodzeniu Pańskim (Bóg się rodzi...)**

Materiały ćwiczeniowe dla uczniów niepełnosprawnych mających trudności w uczeniu się i/lub komunikowaniu się, w tym niestyszających, słabostyszających, z niepełnosprawnością intelektualną, autyzmem i afazją uczęszczających do szkół podstawowych – służące utrwalaniu wiedzy i umiejętności określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych

Opracowano na podstawie

Franciszek Karpiński, **Pieśń o Narodzeniu Pańskim (Bóg się rodzi...)**

Wykonawca materiałów ćwiczeniowych

Uniwersytet Warszawski

Wydział Polonistyki

Pracownia Lingwistyki Migowej

ul. Krakowski Przedmieście 26/28

00-927 Warszawa

Autorzy

Agnieszka Bajewska-Kołodziejak (karty pracy, scenariusze komiksowe)

Katarzyna Cichocka-Segiet (karty pracy PCS, tablice komunikacyjne PCS)

Sylwia Łozińska, Piotr Mostowski (teksty łatwe do czytania – ETR)

Małgorzata Skuza (karty pracy, scenariusze komiksowe)

Krystyna Ziątek (karty pracy PCS, tablice komunikacyjne PCS)

Redakcja merytoryczna

Paweł Rutkowski

Piotr Mostowski

Kierownik zespołu

Paweł Rutkowski

Redakcja językowa

i konsultacje merytoryczne

Emilia Danowska-Florczyk

Eksperci wskazani

przez Ministra Edukacji i Nauki

Justyna Kowal

Agnieszka Pilch

Projekt graficzny i logotypu,

skład i łamanie

Łukasz Kamieniak

Ilustracje

Zuzanna Szyszak

Rok opracowania

2021

Aplikacja komputerowa

Mariusz Ołownia

ISBN

978-83-67331-13-5

Spis treści

Wstęp.....	4
Tekst oryginalny.....	8
Tekst łatwy do czytania (ETR).....	12
Komiks.....	15
Karty pracy.....	16
Tablice komunikacyjne PCS.....	20
Karty pracy PCS.....	21

Wstęp

Szanowni Państwo,

przekazujemy Państwu materiały ćwiczeniowe do lektur szkolnych opracowane z myślą o uczniach ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Dołożyliśmy wszelkich starań, aby ułatwić one pracę zarówno dzieciom, do których są kierowane, jak i nauczycielom. W pierwszej części niniejszego wstępu omówiliśmy wszystkie elementy, które składają się na pakiet materiałów ćwiczeniowych; w drugiej zwróciliśmy uwagę na to, o czym warto pamiętać w pracy z dziećmi z niepełnosprawnościami mającymi trudności w uczeniu się i/lub komunikowaniu się, w tym uczniami niesłyszącymi, słabosłyszącymi, z niepełnosprawnością intelektualną, autyzmem i afazją.

Barierę w pracy z tekstami lektur może stanowić w szczególności język utworów zawierający archaizmy i słownictwo rzadko obecne w codziennych sytuacjach komunikacyjnych. Problemem bywa też sam charakter utworów. Pełny odbiór literatury pięknej (zwłaszcza dzieł poetyckich) wymaga od czytelnika znajomości konwencji tekstu literackiego i odpowiednio rozwiniętych kompetencji poznawczych. Trudności w komunikowaniu się powodują, że wielu uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi jest pozbawionych możliwości obcowania z kanonem literatury polskiej, a tym samym z dużym fragmentem kultury narodowej.

Teksty literackie wybrane z listy lektur podstawy programowej zostały wzbogacone materiałami ćwiczeniowymi i opracowane tak, aby udostępnić ich treść uczniom ze specjalnymi potrzebami komunikacyjnymi. Do każdego utworu powstał pakiet materiałów ćwiczeniowych, który składa się z:

- aplikacji multimedialnej z tłumaczeniem na polski język migowy (PJM),
- tekstu łatwego do czytania (ETR),
- opracowania graficznego w formie komiksu,
- kart pracy,
- tablic komunikacyjnych Picture Communication Symbols (PCS),
- kart pracy PCS.

Tak zróżnicowany zestaw materiałów pozwala na wybór tych, które najlepiej odpowiadają potrzebom ucznia, a tym samym umożliwiają zindywidualizowanie procesu nauczania.

Wszystkie materiały zostały przygotowane z uwzględnieniem ministerialnych *Wytycznych do uniwersalnego projektowania graficznego podręczników* oraz *Wytycznych edytorskich i językowych do opracowania podręczników*.

Aplikacja multimedialna z tłumaczeniem na polski język migowy (PJM)

W aplikacji znajduje się cały pakiet materiałów ćwiczeniowych. Oprócz podstawowej funkcji wyświetlania poszczególnych stron aplikacja daje możliwość ich powiększania/pomniejszania – tak, aby skupić uwagę ucznia na wybranym elemencie.

Najważniejszą częścią aplikacji jest jednak tłumaczenie tekstu lektury na polski język migowy. Do poszczególnych fragmentów tekstu można wyświetlić film w PJM. Okno odtwarzacza można zmniejszyć i dowolnie umiejscowić na ekranie. Dzięki temu możliwe jest jednoczesne śledzenie tekstu i tłumaczenia. Wszystkie filmy są dodatkowo dostępne z poziomu eksploratora plików.

Aplikacja działa na systemach z rodziny Windows, Linux i macOS.

Tekst łatwy do czytania (ETR)

Tekst łatwy do czytania (ETR) został opracowany zgodnie z wytycznymi *IFLA Guidelines for easy-to-read materials* oraz publikacją *Informacja dla wszystkich. Europejskie standardy przygotowania tekstu łatwego do czytania i zrozumienia*. Jego zadaniem jest przybliżenie treści lektury odbiorcom, którzy z różnych powodów nie są w stanie przeczytać ze zrozumieniem oryginalnego tekstu. Będą to przede wszystkim uczniowie z afazją oraz niepełnosprawnością intelektualną, choć tekst łatwy do czytania może być pomocny dla każdego dziecka, dla którego barierą jest język utworu oraz nadmiar treści. Zmiany wprowadzone w wersji ETR dotyczą dwóch warstw: językowej oraz treściowej.

Warstwa językowa została zmodyfikowana pod względem leksyki oraz składni – zastosowano wyrazy o wysokiej frekwencji, łatwe do zrozumienia, a informacje zapisano głównie w postaci zdań prostych ułożonych zgodnie z następującą zasadą: 1 linia tekstu = 1 zdanie. Z fabuły lektury usunięto wątki poboczne, a w dłuższych tekstach dodatkowo zastosowano śródtytuły.

Opracowanie graficzne w formie komiksu

Graficzne opracowanie lektury w formie komiksu ma za zadanie przybliżyć uczniom treść utworu. Komiks ożywia i uatrakcyjnia tekst. Często literacka forma dzieła i wielowarstwowość znaczeniowa utrudniają uczniom odczytanie i zrozumienie treści. Do zaproponowanych ilustracji nauczyciel może odwoływać się podczas pracy z tekstem – wykorzystując zarówno całość komiksu, jak i jego wybrane elementy. Dla uczniów jest to pomoc w wizualnym odtworzeniu fabuły utworu, a także jej zapamiętaniu. Dla niektórych zaś krótkie teksty w kadrach są jedyną formą kontaktu z lekturą.

Karty pracy

Karty pracy mają za zadanie utrwalić i podsumować informacje o treści lektury. Ponadto zachęcają ucznia do samodzielnego rozwiązywania zadań i sprawdzenia swojej wiedzy. Przygotowane propozycje mogą okazać się pomocne zarówno podczas omawiania treści lektur w czasie zajęć szkolnych, jak i w pracy samodzielnej ucznia.

Tablice komunikacyjne PCS

Tablice komunikacyjne PCS są przeznaczone dla uczniów niemówiących, posługujących się alternatywną i/lub wspomagającą komunikacją. Uczniowie ci mają zwykle osobiste pomoce do komunikacji w formie tzw. książek do komunikacji (skoroszytów z piktogramami) lub pomocy elektronicznych na tabletach lub laptopach. Tablice do każdej lektury zawierają symbole związane z tekstem, głównie rzeczowniki, czasowniki i określenia. Tablice umożliwiają osobie niemówiącej opowiadanie treści lektury, odpowiadanie na pytania nauczyciela, uczestniczenie w rozmowie na temat lektury, ułatwiają również rozumienie treści utworu. W rozmowie na temat lektury może – i powinna – być wykorzystywana również osobista książka komunikacyjna ucznia, która zawiera m.in. zaimki, przyimki, przydatne liczby i litery.

Karty pracy PCS

Karty pracy PCS zostały opracowane przede wszystkim dla uczniów niemówiących, użytkowników wspomagających i alternatywnych metod komunikacji. Karty pracy PCS mają na celu sprawdzenie tego, czy uczeń zrozumiał treść lektury oraz jak wiele wiadomości zapamiętał. Pozwalają także na rozwijanie i utrwalanie nowego słownictwa. Wszystkie polecenia oraz pytania zostały zapisane za pomocą słów oraz znaków systemu PCS. Uczeń może próbować odczytać treść poleceń sam lub z pomocą nauczyciela. Jeśli to nauczyciel będzie czytał treść, to zalecane jest, by kolejno wskazywał uczniowi odczytywane znaki. Karty pracy zawierają takie zadania, w których należy wskazać i zaznaczyć właściwą odpowiedź, wybrać ją spośród podanych i zaznaczyć lub wyciąć, oraz takie, które polegają na samodzielnym sformułowaniu odpowiedzi za pomocą tablic komunikacyjnych PCS opracowanych do każdej lektury i/lub z pomocą książki/narzędzia do komunikacji. W tego typu zadaniach nauczyciel może zapisać odpowiedź ucznia sam lub np. wydrukować tablicę komunikacyjną PCS w dwóch egzemplarzach i z drugiej wyciąć do przyklejenia znaki wybrane przez ucznia w odpowiedzi na zadane pytanie. W kartach pracy PCS oraz tablicach komunikacyjnych PCS użyte zostały te same znaki oddające poszczególne znaczenia danych wyrazów. Jednocześnie w kartach pracy zastosowano określone strategie językowe – strzałki stanowiące określenie czasu na górze, z lewej strony symbolu o znaczeniu czasownikowym, dla wyrażenia czasu przeszłego lub przyszłego,

---

poniższy symbol ‘ty’, także z lewej górnej strony znaku oznaczającego czynność w poleceniach — zdaniach rozkaznikowych. Dla zwiększenia czytelności zadań poszczególne fragmenty można wycinać i w toku odpowiadania na pytania ponownie przyklejać potrzebne elementy.

Agnieszka Bajewska-Kołodziejak
Katarzyna Cichocka-Segiet
Emilia Danowska-Florczyk
Piotr Mostowski
Paweł Rutkowski
Małgorzata Skuza
Krystyna Ziątek

Franciszek Karpiński

Pieśń o Narodzeniu Pańskim (Bóg się rodzi...)

Bóg się rodzi, moc truchleje¹;
Pan niebiosów obnażony,
Ogień krzepnie, blask ciemnieje,
Ma granice nieskończony²;
Wzgardzony, okryty chwałą,
śmiertelny, Król nad wiekami;
A Słowo Ciałem się stało
I mieszkało między nami³.

Cóż masz, niebo, nad ziemiany⁴?
Bóg porzucił szczęście twoje,
Wszedł między lud ukochany,
Dzieląc z nim trudy i znoje⁵;
Nieważne cierpieć, nieważne
żeśmy byli winni sami,
A słowo Ciałem się stało
I mieszkało między nami.

W nędznej szopie urodzony,
Żłób Mu za kolebkę dano;
Cóż jest, czym był otoczony?
Bydło, pasterze i siano,
Ubodzy! was to spotkało,
Witać Go przed bogaczami,
A Słowo Ciałem się stało
I mieszkało między nami.

Potem i króle⁶ widziani
Cisną się między prostotą⁷,
Niosąc dary Panu w dani⁸:
Mirrą⁹, kadzidło i złoto;
Bóstwo to razem zmieszało
Z wieśniaczymi ofiarami,
A Słowo Ciałem się stało
I mieszkało między nami.

Podnieś rękę, Boże Dziecię!
Błogosław krainę¹⁰ miłą,
W dobrych radach, w dobrym bycie,
Wspieraj Jej siłę Swą siłą,
Dom nasz i majątność całą,
I Twoje¹¹ wioski z miastami!
A Słowo Ciałem się stało
i mieszkało między nami.

Przypisy:

¹*truchleć* — słabnąć a. drętwieć z przerażenia. [przypis edytorski]

²*Ma granice nieskończony* — cała pierwsza strofa kolędy składa się z paradoksów (zdań wewnątrznie sprzecznych), by podkreślić wyjątkowy charakter narodzin Jezusa. [przypis edytorski]

³*A Słowo Ciałem się stało I mieszkało między nami* — por. prolog Ewangelii św. Jana, 1,14: A Słowo stało się ciałem i zamieszkało wśród nas. [przypis edytorski]

⁴*ziemiany* — dziś popr. forma B. lm: ziemian; mieszkańców ziemi. Sens całej linijki: Niebo, kogo traktujesz lepiej niż mieszkańców ziemi. [przypis edytorski]

⁵*znój* — ciężka praca. [przypis edytorski]

⁶*króle* — dziś popr.: forma M. lm: królowie. [przypis edytorski]

⁷*prostota* (daw.) — ludzie prości, niskiego stanu. [przypis edytorski]

⁸*dań* (daw.) — danina, dar, podarunek. [przypis edytorski]

⁹*mirrą* — dziś popr. forma B. lp: mirrę; *mirra* — wonna żywica używana w charakterze kadzidła lub pachnidła. [przypis edytorski]

¹⁰*krainę* — w wersji dzisiejszej śpiewa się „ojczyznę”. [przypis edytorski]

¹¹*Twoje* — dziś śpiewa się „wszystkie”. [przypis edytorski]

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Marta Niedziałkowska,
Paweł Kozioł.

Franciszek Karpiński

Pieśń o Narodzeniu Pańskim (Bóg się rodzi...)

Bóg się rodzi na ziemi.
Dzieją się niesamowite rzeczy.
Silne rzeczy robią się słabe.
Bóg jest władcą nieba,
a leży nagi.
Ogień robi się twardy.
Światło robi się ciemne.
Nieskończone rzeczy mają swój koniec.
Bóg jest nieśmiertelny,
ale urodził się jako śmiertelny człowiek.
Bóg urodził się jako człowiek na ziemi
i zamieszkał między ludźmi.

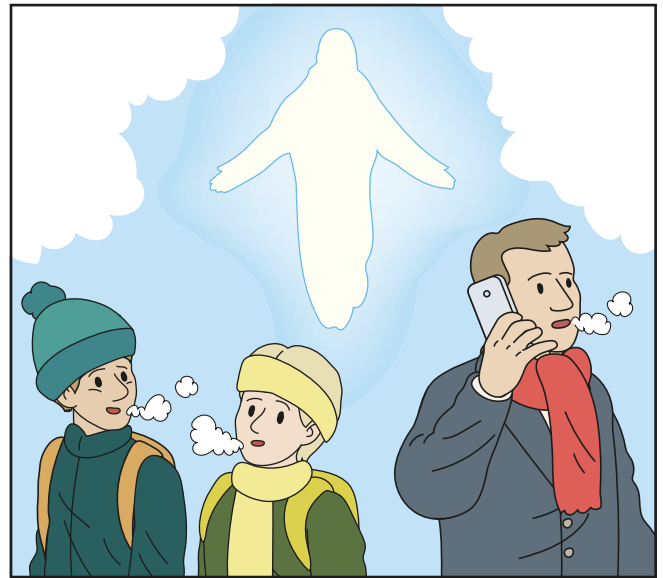

Bóg zostawił niebo
i urodził się na ziemi.
Teraz mieszka między ludźmi,
których kocha.
Żyje tak samo jak ludzie.
Będzie też bardzo cierpiał.
Bóg urodził się jako człowiek na ziemi
i zamieszkał między ludźmi.

Bóg urodził się w starej szopie z sianem.
Nie miał łóżeczka.
Spał w żłobie.
Wokół niego były krowy i owce.
Byli też pasterze.
To biedni ludzie pierwsi spotkali Boga.
Bóg urodził się jako człowiek na ziemi
i zamieszkał między ludźmi.

Potem do szopy przyszli królowie.
Królowie byli bardzo bogaci.
Przynieśli prezenty dla Boga:
mirrę, kadzidło i złoto.
Mirra to pachnący drogi balsam.
Gdy spalamy kadzidło, czujemy ładny zapach.
Bóg dostał prezenty też od biednych ludzi.
Bóg cieszył się tak samo ze wszystkich prezentów.
Bóg urodził się jako człowiek na ziemi
i zamieszkał między ludźmi.

Boże, podnieś rękę
i pobłogosław cały świat.
Opiekuj się naszymi domami,
naszymi miastami i wioskami.
Zrób tak,
żeby wszystko było dobrze.
Bóg urodził się jako człowiek na ziemi
i zamieszkał między ludźmi.

Pieśń o Narodzeniu Pańskim (Bóg się rodzi...) Komiks

15

Materiał ćwiczeniowy dla uczniów niepełnosprawnych mających trudności w uczeniu się i/lub komunikowaniu się, w tym niesłyszących, słabosłyszących, z niepełnosprawnością intelektualną, autyzmem i afazją
Wykonawca: Uniwersytet Warszawski, Wydział Polonistyki, Pracownia Lingwistyki Migowej
Zadanie zlecone i finansowane przez Ministra Edukacji i Nauki

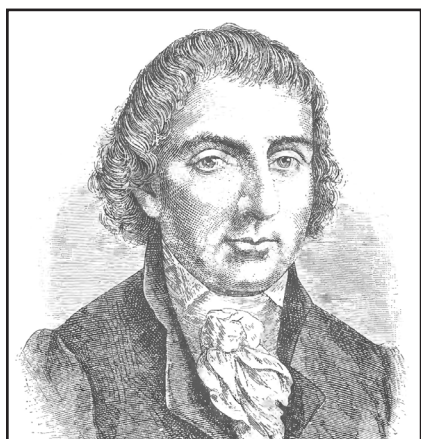
Minister
Edukacji i Nauki

pracownia
lingwistyki
migowej

Lektury
dostępne

1. Przeczytaj życiorys pisarza.

Franciszek Karpiński

Życiorys Franciszka Karpińskiego

Franciszek Karpiński był polskim poetą. Pisał sielanki, wiersze miłosne, wiersze patriotyczne i wiersze religijne.

Urodził się 4 października 1741 roku w Hołoskowie w rodzinie ubogiego szlachcica. Uczył się w kolegium jezuickim w Stanisławowie i akademii jezuickiej we Lwowie. Uzyskał stopień doktora filozofii i nauk wyzwolonych oraz bakałarza teologii. W 1770 roku wyjechał do Wiednia, aby dalej się uczyć. Po powrocie do kraju był nauczycielem na dworach magnatów.

Pierwszy tomik wierszy „Zabawki wierszem i przykłady obyczajne” wydał w 1780 roku. W roku 1783 został wezwany przez księcia Czartoryskiego do Warszawy. Zajął się porządkowaniem biblioteki Czartoryskich. Był uczestnikiem obiadów czwartkowych u króla Stanisława Augusta Poniatowskiego. Zrezygnował z życia w stolicy i powrócił do pracy nauczyciela.

W 1791 roku otrzymał od króla dzierżawę wsi Kraśnik, w której zamieszkał.

W latach 1785–1818 mieszkał na dworze Branickich w Białymstoku. W tym czasie napisał „Pieśni nabożne” („Kiedy ranne wstają zorze”, „Wszystkie nasze codzienne sprawy”, „Bóg się rodzi”), które wydano w 1792 roku. W 1800 roku został członkiem Towarzystwa Przyjaciół Nauk. W 1818 roku kupił wieś Chołowszczyznę, gdzie spędził resztę życia. Nigdy się nie ożenił.

Zmarł 16 września 1825 roku w Chołowszczyźnie i został pochowany na cmentarzu parafialnym w Łyskowie.

Do dziś śpiewane są wiersze religijne Karpińskiego, np. „Kiedy ranne wstają zorze” (oryg. „Pieśń poranna”), „Wszystkie nasze codzienne sprawy”, „Bóg się rodzi” („Pieśń o Narodzeniu Pańskim”), „Nie zna śmierci Pan żywota”, „Bracia, patrzcie jeno”.

2. Odpowiedz na pytania.

Kim był Franciszek Karpiński?

.....

W jakich latach żył?

.....

Jakie jego utwory są śpiewane do dzisiaj?

.....

1. Uzupełnij zdania. Przeczytaj notatkę o utworze.

Utwór „Pieśń o Narodzeniu Pańskim” jest znany także jako „.....”
.....”.

Wiersz jest śpiewany jako ..... . Został napisany w .....
roku i wydany w tomie „.....”.

Wiersz składa się z ..... zwrotek, po ..... wersów.
Każda zwrotka kończy się słowami: „.....”
.....”.

Wiersz ma charakter ....., ale i patriotyczny.

2. Dopasuj wyjaśnienia do fragmentów tekstu.

„Bóg się rodzi, moc truchleje”

„Ogień krzepnie, blask ciemnieje”

„Wzgardzony, okryty chwałą”

„A Słowo Ciałem się stało”

„Bóg porzucił szczęście twoje”

„Żłób Mu za kolebkę dano”

Bóg się rodzi, moc traci się

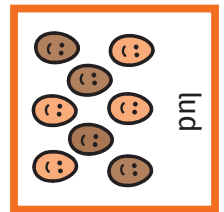
zamiast kołyski miał żłób

Bóg stał się człowiekiem

Bóg zrezygnował z raju

ogień zastyga, blask robi się ciemny

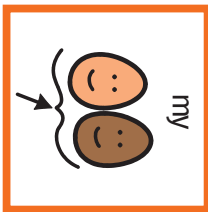
odrzucony, lekceważony Bóg został uwielbiony i zapamiętany na zawsze

lud

Jezus

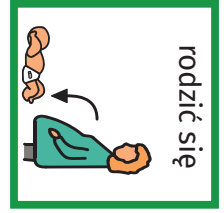
my

pasterze

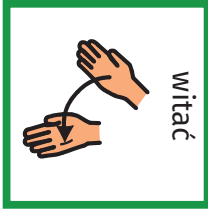
Trzej Królowie

rodzić się

pracować

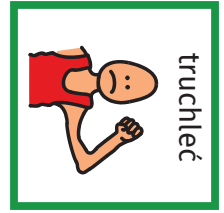
witać

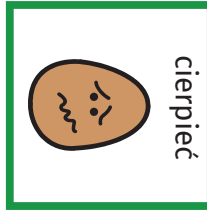
podnieść rękę

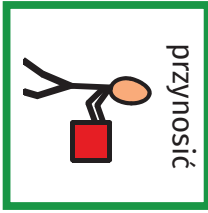
wspierać

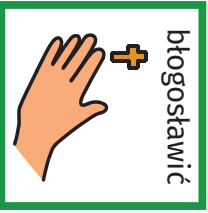
truchleć

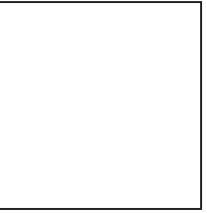
cierpieć

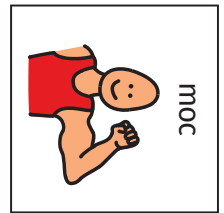
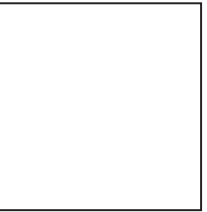
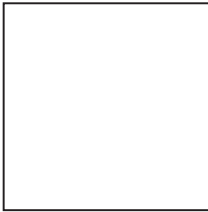
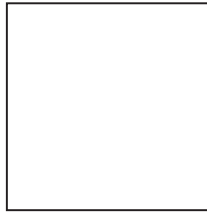
przynosić

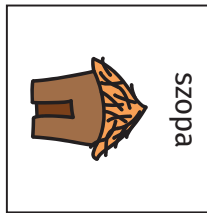
błogosławić

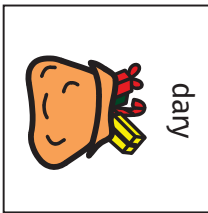
Bóg

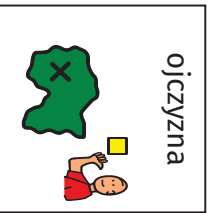
moc

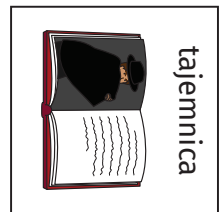
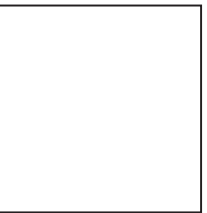
szopa

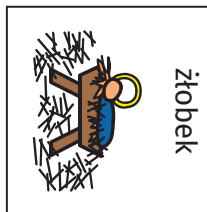
dary

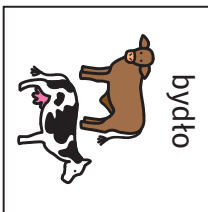
ojczyzna

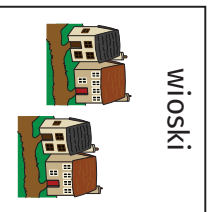
tajemnica

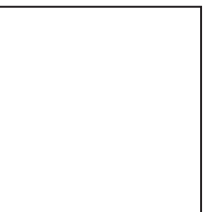
żłobek

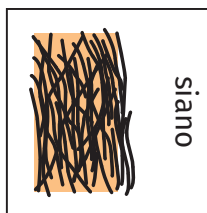
bydło

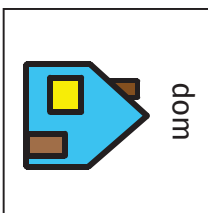
wioski

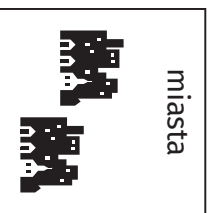
narodzenie
Chrystusa

siano

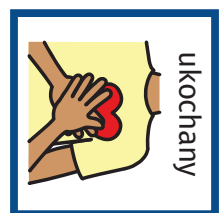
dom

miasta

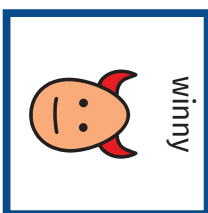
wszystkie

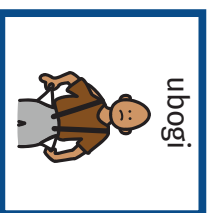
ukochany

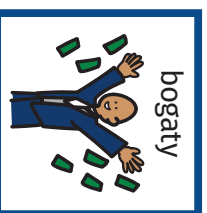
razem

winny

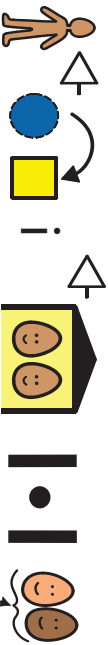
ubogi

bogaty

„A Słowem Ciąłem się stąto i mieszkało między nami.”

a XXXX

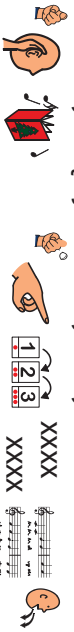

Zadanie 1: Postuchaj kolędy. Opowiedz, o czym jest kolęda.

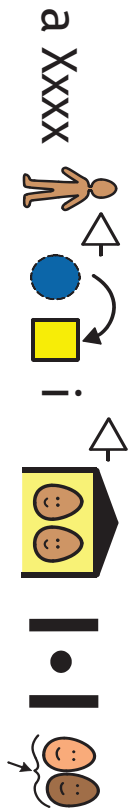

Miejsce na zapisanie wypowiedzi ucznia.

Zadanie 2: Postuchaj kolędy. Wskazuj kolejne słowa refrenu.

„A Słowo Ciątem się stato i mieszkało między nami.”

Minister
Edukacji i Nauki

pracownia
lingwistyki
migowej

Lektury
dostępne
